

Kiinteistöjen ja kulttuuriperinnön hallinta Basis- järjestelmän avulla

Toimistotyön monialaistuminen ja yhteistyön
lisääntyminen

Jyväskylä 24.9.2020

Basis-järjestelmä ja kulttuuriperintö

- Mikä Basis-järjestelmä?
- Substanssin vastuuryhmä
- Projektiassistentti
- Tavoitteita
- Jatkotoimia
- Käyttäjätöryhmä
- Käyttäjätuki ja käyttöoikeushallinta
- Sakasti, evl.fi/plus ja uutiskirje
- Kirkon kulttuuriperintöstrategia (Saana Tammisto)
- Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan esineistön inventointi (Saana Tammisto)
- Kustannukset kulttuuriperinnöstä (Saana Tammisto)

Mikä Basis-järjestelmä?

- Haahtela Yhtiöiden kanssa kehitetty Kirkon kulttuuriperinnön- ja kiinteistöhallintajärjestelmä
- Toistaiseksi käytössä vain seurakuntatalouksilla
- ”Omaisuusluettelo” tietyin rajatuin toiminnallisuuksin

- Basis-järjestelmä sisältää:
 - Kohderekisterin
 - Esinerekisterin

Basis-kohderekisteri

- Rakennus- ja kiinteistörekisteri
- Otettu käyttöön jo kaikissa seurakuntatalouksissa
- Rakennusten pohjatiedot VRK:n rakennusrekisteristä (nyk. Digi- ja viestintävirasto)
- Kiinteistöjen pohjatiedot MML:n kiinteistörekisteristä
- Seurakuntataloudet ylläpitävät itse omien rakennustensa ja kiinteistöjensä tietoja kohderekisteriin
- Tarvittaessa voidaan sopia tietojen päivittämisestä Digi- ja viestintäviraston ja MML:n kanssa

Keskeiset tietokentät rakennuksista

- Perustiedot: *Nimi, Tunnus(=Kipan kustannuspaikka), Pysyvä rakennustunnus, Vanha rakennustunnus, Kirkollinen rakennus, Rakennusryhmä(pääryhmä ja alaryhmä), osoite*
- Suojelutiedot: *Suojelukohde, Suojeluperuste*
- Liittymät/varustus: *Tärkein lämmitystapa, Tärkein polttoaine/lämmönlähde ja Verkostoliittymistä Käyttövesi, Jätevesi, Sähköliittymä*
- Kulutustiedot: *Seurantavuosi, Sähkö, Lämpö, Vesi, Kokonaiskustannukset*

Basis-esinerekisteri

- Irtaimen kulttuuriomaisuuden inventointitiedot:
 - ❖ Inventointi suoraan Basis-arvoesinekeristeriin
 - ❖ Konversio Access-kannoista
 - ❖ Konversio Kiinteistötiedot- arvoesinekeristeristä

- Konversiot toteutettu 4 erässä
 - ❖ 2 Access-konversiota v. 2018 ja 2019
 - ❖ 2 konversiota Kiinteistötiedosta v. 2020

- Esinetietoja Basiksessa nyt yli 100 seurakuntataloudessa

Toiminnallisuutta

- Kohteen tietoihin voidaan liittää dokumentteja
 - Kohteeseen liittyviä valokuvia, pohjapiirustuksia, suunnitelmia, raportteja, hoito-ohjeita yms.
- Esineet ”kiinnittyvät” sijaintipaikkoihinsa, rakennuksiin ja kiinteistöihin
- Mahdollisuus helpommin seurata kohteen tietoja ja kehitystä järjestelmän avulla
 - Kohteen kustannukset, kunto, vahinkotapahtumat, mahdolliset toimenpiteet, avustusten hakeminen ...
 - Nopeuttaa neuvontatyötä

Substanssin vastuuryhmä

- Yliarkkitehti Kristiina Koskiahho: rakennukset ja kulttuuriomaisuus
- Maankäyttöpäällikkö Harri Palo: kiinteistöt, hautausmaat ja kulttuuriomaisuus
- Kulttuuriperintöasiantuntija Saana Tammisto: irtain kulttuuriomaisuus
- Koordinaattori, projektipäällikkö Inkeri Krannttila: järjestelmän suunnittelu ja kehittäminen, hankevastaava

Projektiassistentti

- Eeva Siltala on palkattu Kirkkohallitukseen määräaikaisena 31.12.2023 saakka
- Aloitti työnsä ti 7.1.2020
- Tehtävänä on tarkistaa ja vertailla konvertoituja arvoesineiden inventointitietoja vastaaviin Access-lomaketietoihin
- On tarvittaessa yhteydessä seurakuntiin inventointitietojen oikeellisuuden varmistamiseksi

Tavoitteita

- Basis-järjestelmän aktiivinen käyttö ja hyödyntäminen seurakuntatalouksissa
- Järjestelmän jatkokehittäminen vastaamaan laajemmin seurakuntatalouksien kiinteistöhallinnan tarpeita, mm. kirkon ilmastotyö, energiatehokkuus,.....
- Basis-esinerekisteri käyttöön kaikkiin seurakuntatalouksiin vuoteen 2024 mennessä

Jatkotoimia

- Järjestelmän jatkuva kehittäminen ja ylläpito: käyttäjätyöryhmä ja yhteistyö toimittajan kanssa
- Rakennusavustusten hakeminen järjestelmän kautta
- Seurakuntatalouksien motivoiminen kulttuuriomaisuutensa inventointiin ja ottamaan käyttöön Basis-esinerekisteri
- Teams-koulutuksia ja -tietoiskuja, uutiskirje
- Basis-käyttäjöpäivät ja workshopit

Käyttäjätöryhmä

- Basis-käyttäjätöryhmä 6.2.2020 – 31.1.2022:
 - Kiinteistöjohtaja Jaana Valjus, Oulun srk-yhtymä, pj
 - Talousjohtaja Christer Lindvik, Raaseporin srk-yhtymä
 - Kiinteistöpäällikkö Maritta Lukkarinen, Jyväskylän srk
 - Talouspäällikkö Iiris Mäenpää, Iitin srk
 - Kiinteistöpäällikkö Jukka Reijo, Kouvolan srk-yhtymä
 - Talouspäällikkö Kenneth Skarpman, Hangon srk-yhtymä
- Kirkkohallituksen asiantuntijat: Kristiina Koskiahho, Inkeri Kranttila ja Saana Tammisto osallistuvat työskentelyyn
- Työryhmä voi kuulla myös muita asiantuntijoita

Käyttäjätuki ja käyttöoikeushallinta

- Basis-järjestelmän tekninen tuki: basis@haahtela.fi,
rauno.rantanen@haahtela.fi
- Basis-järjestelmän tuki: inkeri.kranttila@evl.fi ja
saana.tammisto@evl.fi
- Basis-kohderekisterin substanssituki:
inkeri.kranttila@evl.fi
- Basis-esinerekisterin substanssituki: saana.tammisto@evl.fi

Sakasti, evl.fi/plus ja uutiskirje

- Basis-järjestelmän sivut (vastuuhenkilö Inkeri Kranttila):
 - <https://sakasti.fi/it-ohjeet/basis/>
- Kulttuuriperinnön sivut (vastuuhenkilö Saana Tammisto):
 - <https://sakasti.fi/kulttuuriperinto/>
 - <https://evl.fi/plus/yhteiskunta-ja-kirkko/kulttuuriperinto>
- Kulttuuriperinnön ja Basis-järjestelmän yhteistä uutiskirjettä toimittavat Saana Tammisto ja Inkeri Kranttila
 - Tilaa uutiskirje: <http://kirkon-kulttuuriperinto.mailpv.net/>

Kirkon kulttuuriperintöstrategia

Kirkollinen kulttuuriperintö kuuluu kaikille

Suomen ev.lut. kirkon kulttuuriperintöstrategia
vuoteen 2024 saakka

Vuoteen 2024

- **Strategia luo** toimintaedellytykset kirkon kulttuuriperintötyölle
- **Strategia ohjaa** aineiston ja tiedon kokoamiseen ja yhteyksien osoittamiseen
- **Strategian tavoitteena** on tuoda kirkollinen kulttuuriperintö näkyväksi osaksi suomalaista kulttuuriperintöä, pyhyiden kokemusta ja hengellistä perintöä.

Tavoite 2024

- ✓ Seurakunnilla on ajan tasalla olevat tiedot kulttuuriomaisuudestaan. Tiedot ovat koottuina yhdenmukaisella tavalla, ja tietosisältö on luotettavaa.
- ✓ Kohteiden käyttö, hoito ja niihin tehtävät muutokset pohjautuvat kattavaan tietoon kohteen koko historiasta ja säilyttämistavoitteista.
- ✓ Kirkon eri toimijaryhmät tunnistavat kulttuuriperintöarvot hankkivat ja tuottavat uutta tietoa kulttuuriperinnöstä.
- ✓ Tietovarannot ovat kaikkien toimijoiden hyödynnettävissä.

Esineistön inventointi

Kirkolliseen esineeseen kohdistuva lainsäädäntö

- Kulttuuriperinnöstä huolehtiminen on lakisääteinen viranomaistehtävä
 - kirkkolaki 14 luku 5 §
 - kirkkojärjestys 23 luku 6 §
 - Muinaismuistolaki 2 luku 19 §

Kirkkolaki 14 luku 5 §

Kirkollisen rakennuksen suojelu

Kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteena on **turvata** kirkollinen rakennettu kulttuuriympäristö osana kulttuuriperintöä, **vaalia** sen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä **edistää** sen kulttuurisesti **kestävää hoitoa ja käyttöä**.

Kirkollinen rakennus, joka on rakennettu ennen vuotta 1917, on suojeltu suoraan lain nojalla. Kirkkohallitus voi määrätä tätä myöhemmin käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos suojelu on perusteltua rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai erityisten ympäristöarvojen kannalta. **Kirkkohallitus päättää suojelusta** omasta, seurakunnan, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta.

Rakennuksen suojelu käsittää myös sen **kiinteän sisustuksen**, siihen liittyvät **maalaukset ja taideteokset** sekä rakennuksen **pihapiirin**.

Kirkkojärjestys 23 luku 6 §

6 § (16.5.1997/1305)

Seurakunnan on erityisellä huolella hoidettava seurakunnan arkistoon kuuluvia asiakirjoja tai omistamiaan muinaisesineitä taikka **kirkkoon tai hautausmaahan liittyviä arvoesineitä.**

Edellä 1 momentissa mainittua irtaimistoa **ei saa ilman painavaa syytä** muuttaen korjata, siirtää perinteisiltä paikoiltaan tai poistaa.

Kirkon irtaimen kulttuuriperinnön hoito

- Kirkolliskokous on edellyttänyt jo vuonna 1998, että seurakunnissa suoritetaan kattava esineistön inventointi
- Kirkkohallituksen Access-sovellus inventointiin 1999

Vain tuntemalla seurakunnan esineistö, sitä voidaan hoitaa oikein ja kustannustehokkaasti.

Arvoesineistön hyvää hoitoa ja hallinnointia

BASIS esinerekisteri:

- seurakuntien kiinteistöt, rakennukset ja irtaimisto samassa järjestelmässä -> esineet "kiinnittyvät" sijaintipaikkoihinsa eli rakennuksiin.
- esinetietoihin voidaan liittää dokumentteja:
 - konservaattorin tai arvotekstiilien valmistajan/taiteilijan antamat kirkkotekstiilien hoito-ohjeet
 - keskiaikaisten veistosten olosuhteita seuraavan dataloggerin raportit
 - vakuutuskirjat, valokuvat..

Arvoesineistön hyvää hoitoa ja hallinnointia

BASIS esinerekisteri:

- Nopeuttaa neuvontatyötä kulttuurihistoriallisen esineistön hoitoon liittyvissä kysymyksissä
- Helpottaa kulttuuriperinnöstä aiheutuvien kustannusten seuranta
- Avustukset esineistön konservointiin – esinetiedot Basiksesta
- Inventointitietoa on mahdollista hyödyntää seurakunnan kaikissa työmuodoissa.

Esinerekisteri

Työkalu seurakunnan arkeen

Osa kollektiivista muistia

Yhteinen tietovaranto

Kirkollinen esineistö

Mitä?

- Kirkollisiin toimituksiin liittyvä esineistö
- Kirkkojen kiinteä sisustus ja taide
- Muu arvoesineistö

Paljonko?

- 266 seurakuntataloutta (~370 seurakuntaa)
- Noin 40-50-60 000 kirkollista esinettä

Inventointi pähkinäkuoressa

- Kirkollisen esineistön inventointi on museoammattillista osaamista vaativaa esineistön luettelointia ja perustutkimusta
- Työskentelyn vaiheita ovat esineistön valinta, tunnistus, dokumentointi, tiedonhaku ja analyysi
 - Esineet valokuvataan ja esineen perustiedot (mm. mitat, materiaali ja valmistusaika) tallennetaan esinerekisteriin
 - Esineeseen ja sen käyttöön ja historiaan liittyviä kontekstitietoja etsitään erilaisista lähteistä (mm. arkistot, kirjallisuus, haastattelut)

Inventointi pähkinäkuoressa

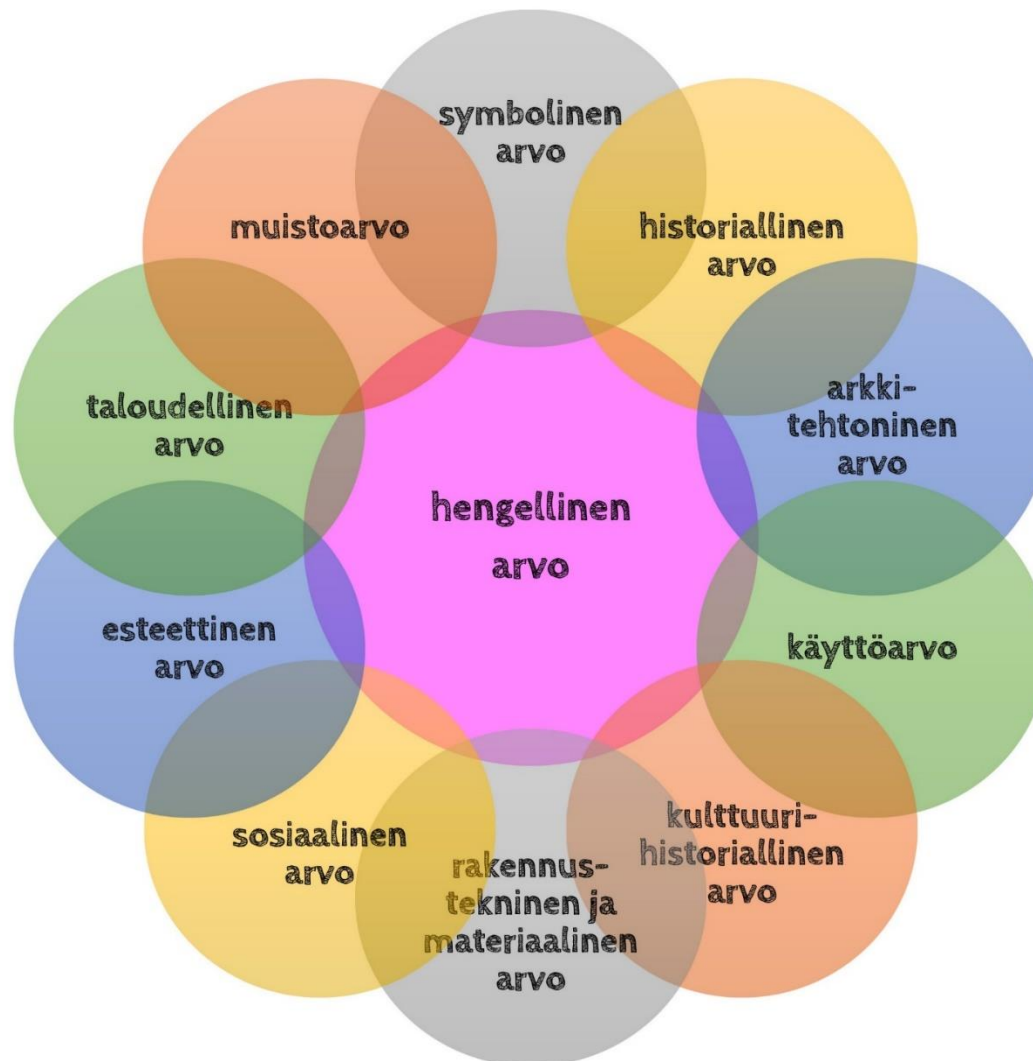
- Tietojen keräämisen ja luetteloinnin lisäksi inventoija tekee yhteenvedon esineistöstä ja inventointityöstään sekä neuvoo seurakuntaa esineistönsä hoidossa
- Ajantasaisen arvoesineistön inventointiluettelon avulla hallitaan seurakunnan omaa esinekokoelmaa ja voidaan hoitaa seurakunnan kulttuuriperintöä oikein ja kustannustehokkaasti.
- Esineinventoinnista saatavia tietoja on mahdollista hyödyntää seurakunnan kaikissa työmuodoissa.

Inventointiprosessi

Kirkollisen rakennuksen ja esineen arvo

Kustannukset kulttuuriperinnöstä

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnalliset tehtävät

Valtion rahoitus evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin (430/2015)

1 §

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain evankelis-luterilaiselle kirkolle rahoitusta hautaustoimeen, väestökirjanpitoon sekä **kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon** liittyviin laissa säädettyihin tehtäviin.

Kustannusten kirjaaminen ja ilmoittaminen

- Kulttuuriperinnön hoitoon liittyvien lisäkustannusten ilmoittamisessa yleiskirjeen 33/2006 ja sen liitteen ohjeet ja kirjaamisperusteet ovat edelleen voimassa
- Tarkemmat ohjeet annetaan **taloustilasto-ohjeissa**.
 - Kipan myötä kirjaamistavassa on tapahtunut ainakin osalle seurakuntatalouksista kirjaamistavan muutos, kun alettiin käyttää jo tuossa yleiskirjeessä mainittua **tilausnumeroa**.
- Tällä hetkellä kirjauskäytäntö on kaikilla seurakuntatalouksilla sama

Kustannusten kirjaaminen ja ilmoittaminen

- Kirkkohallitus laatii selvityksen valtionrahoituksen käytöstä vuosittain OKM:lle
- Seurakuntien tulee valtionrahoituksen määrän varmistamiseksi huolehtia, että kaikki kustannukset tulevat kirjatuiksi ja ilmoitetuksi

Valmistaudu tulevaan

- Kirkkohallitus **tulee uudistamaan** lähitulevaisuudessa kirjaamisohjetta määrittelyineen
- samalla on **pyrkimys automatisoida kulutietojen kerääminen**
 - ensimmäisessä vaiheessa rakennusten osalta ja myöhemmin myös arvoesineistön osalta
 - tulee helpottamaan seurakuntien työtaakkaa, kun kustannuksia ei tarvitse enää ilmoittaa manuaalisesti
- Automatisointia varten kaikkien **seurakuntien tulee huolehtia Basiksen** rakennus- ja kiinteistörekisteristä kohteiden **keskeiset tiedot ajan tasalle**